

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Ordinis Sacramento Decisiones

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio XXXVI. Argumentum. Prænotatis præcipuis Ritibus, qui adhibentur in consecrando Episcopo. Quæritur, QUænam sit Materia, & Forma Episcopalis Ordinationis? Referuntur octo diversæ opiniones ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94570](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94570)

quam ipsi Spiritus Sancti plenitudinem in Pentecoste receperunt : tunc enim ipsi in gratia confirmati ceperunt confirmare, & ordinare alios.

Quarta demum opinio est illa, quam ex Card. Turrecremata amplexus est Eminent. Card. Bellarminus lib. 1. de Romano Pontif. cap. 24. videlicet solum Petrum ordinatum fuisse Episcopum à Christo; ceteros verò Apostolos ordinatos esse Episcopos à Sancto Petro. Sed hæc opinio minimè placet Suarezio, qui in tract. de Fide disp. 10. sect. 1. num. 8. probabilius opinatur, omnes Apostolos ab ipso Christo ordinatos fuisse Episcopos, etsi de loco, & tempore hujus ordinationis mentio non habeatur apud Evangelistas, & allegat ad sui favorem S. Augustinum in QQ. novi, & veteris Testamenti q. 96. dicentem: Christus enim priusquam in cælos ascenderet imponens nomen Apostolis ordinavit in Episcopos, quod etiam notatum fuit supra num. 10.

DECISIO XXXVI.

ARGUMENTUM.

Prænotatis præcipuis Ritibus, qui adhibentur in consecrando Episcopo. Quæritur, Quænam sit Materia, & Forma Episcopalis Ordinationis? Referuntur octo diversæ opiniones Doctorum cum earum fundamentis, rationibus, objectionibus, ac resolutionibus. Quæstio relinquitur indecisa, & ponuntur novem Indumentorum Episcopaliæ mysticæ significationes.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopatus Ordo an sit Sacramentum, & distinctus à Sacerdotio?
- 2 Ritus, & Functiones principales in consecrando Episcopo referuntur.
- 3 Materia, & Forma ordinationis Episcopalis quænam sint? Opiniones octo.
- 4 Manuum impositio super caput consecrandi, quod sit sola materia: Forma Accipe Spiritum Sanctum: Opinio prima. Rationes 4. pro ea.
- 5 Rationes contra illam. Responsio ad ipsas.
- 6 Unctionem Manuum esse Materiam consecrationis Episcopi.
- 7 Cap. Cum venisset. De Sacr. Unct. declaratio.
- 8 Bracarensis Ecclesia ubi sit?
- 9 Ordinatio est omnino nulla si vera Materia omittatur.
- 10 Unctio non adhibetur à Grecis in consecrando Episcopo.
- 11 Materia, ac Forma duæ partiales referuntur juxta Tertiam opinionem.
- 12 Impositio Libri Evangeliorum super caput consecrandi est Materia partialis. Pro ea Rationes sex.
- 13 Secunda Materia partialis Impositio manuum.

14 Alcuini, & Amalarii contradictio impositioni Libri Evangeliorum supradictæ.

15 Hugonis Menardi comprobatio supradictæ duplicis Materie.

16 Unctio cum chrismate est Materia Consecrationis Episcopi.

17 Libri Evangeliorum traditio ad tangendum Materiam ejusdem Consecrationis censetur: Rationes quatuor.

18 Predicatio est præcipuum munus Episcopi.

19 Objecta duo contra Materiam traditionis dicti Libri.

20 Eorum resolutio.

21 Martinus Fornarius tres materias ponit in ordinando Episcopo. Et quæ?

22 Isamberti, & aliorum alias tres materias requirentium.

23 Gasparis Ivenim novissima opinio de iisdem Materiis.

24 Greci non tradunt Baculum, neque Anulum in ordinatione Episcopi.

25 Functiones omnes in ordinando Episcopo habent Materiam, ac Formam energiam.

26 Episcopaliæ indumentorum mysticæ significationes.

Quamvis magna sit altercatio inter Canonistas, ac Scotistas ex una; & inter Thomistas ex altera parte, Utrum Episcopatus sit Sacramentum, & Ordo distinctus à Sacerdotio? id negantibus Thomistis, sed nervosè affirmantibus Scotistis, ac Canonistis, quorum rationes, argumenta, & fundamenta nos retulimus supra Decif. III. à num. 21. & seqq. Nihilominus cum utriusque sententiæ conciliatores dicant Sacerdotium in genere sumptum continere sub se duas species, simplicem scilicet Presbyteratum, & Episcopatum; ac utrumque esse Sacramentum, atque ordinem, ut notavimus d. Decif. III. num. 31. præcipue ex doctrina Eminent. Card. de Lauræ de Sacram. Ord. disp. 4. num. 57. quod latè prosequitur Diana part. 12. tract. 1. à resol. 8. & seqq. quæ in ejus opere Coordinato coexistunt tom. 4. tract. 8. d. resol. 8. & seqq. nec non Emanuel Gonzalez Comment. in cap. Nec Episcopus. 6. De Tempor. Ord. num. 4. sequitur ex his Episcopatum quocunque modo sumptum verè, & propriè esse Sacramentum Ordinis, & sic in ejus collatione opus esse Materiam, & Formam; quare in præsentinquirendum venit, quænam sit Materia, ac Forma in consecratione Episcoporum? circa quam Diana Coordinatus ubi supra resol. 12. ait, Fateor in nullo Sacramento tantas tricas, & anfractus inveniri, ac diversitates opinionum, ut in consecratione Episcopali.

Pro clariori intelligentia dicendorum notandæ sunt functiones, ac Ritus principales, quibus utitur Ecclesia Romana in consecratione Episcoporum, & quos summam referunt Gobatus in Theol. Exper. tract. 8. num. 193. & Diana Coordinatus d. tom. 4. tract. 8. resol. 12. quæ in Veteri ejus opere stat in part. 12. tract. 1. resol. pariter 12. & sunt sequentes. Quando Episcopus consecratur, adfunt tres Episcopi, quorum Unus vocatur Consecrator, duo alii dicuntur Assistentes, & hoc modo incipiunt consecrationem.

tionem. I. Consecrator, accepto libro Evangeliorum, illum apertum, adjuvantibus Episcopis Assistentibus, nihil dicens imponit super cervicem, & scapulas electi consecrandi. II. Consecrator, & Assistentes Episcopi ambabus manibus caput consecrandi tangunt dicentes: *Accipe Spiritum Sanctum*. III. Consecrator pollicem suum dexterum intingit in Sanctum Chrisma, & caput Electi inungit, formans primò Signum Crucis per totam Coronam, deindè reliquum Coronæ iniendo, dicens: *Ungatur, & consecretur caput tuum cœlesti benedictione in ordine Pontificali: & mox producus manu dextera tertio Signum Crucis super caput electi, dicit: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. IV. Consecrator Chrismate inungit ambas manus simul junctas Electi dicens: *Ungantur manus istæ de Oleo Sanctificato, & Chrismate Sanctificationis, sicut unxit Samuel David Regem, & Prophetam, ita ungantur, & consecrentur. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. V. Consecrator benedicit Baculum Pastoralem, & benedictum tradit Electo in manus dicens: *Accipe Baculum Pastoralis Officii, ut in corrigendis vitiis pie sevens, iudicium sine ira tenens; in fovendis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquillitate severitatis censuram non deferens*. VI. Idem Consecrator benedicit Annulum, aspersumque aqua lustrali immittit in digitum Annularem manus dexterae ejusdem Consecrati dicens: *Accipe Annulum fidei, scilicet signaculum quatenus Sponsam Dei, Sanctam videlicet Ecclesiam, intemerata Fide ornatus illibate custodias, Amen*. VII. Consecrator accipit Librum Evangeliorum de scapulis consecrati, & adjuvantibus Episcopis Assistentibus tradit eum clausum Consecrato tangenti illum sine apertione manuum, dicens: *Accipe Evangelium, & vade, prædica populo commissio; potens est enim Deus, ut augeat gratiam tuam; qui vivit, & regnat cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia secula seculorum Amen*. VIII. Idem Consecrator recipit Consecratum ad osculum pacis; similiter & Assistentes Episcopi, dicentes ipsi Consecrato: *Pax tibi*. Et ipse respondet lingulis, *Et cum Spiritu tuo*. IX. Consecrator benedicit Mitram, & aqua lustrali aspergit, deindè adjuvantibus Episcopis Assistentibus illam imponit capiti consecrati, dicens: *Imponimus, Domine, capiti hujus Antistitis, & Agonistæ tui galeam munitiois, & salutis, quatenus decorata facie, & armato capite cornibus utriusque Testamenti terribilis appareat adversariis veritatis*. X. Tandem Consecrator Chirothecas eadem ratione imponit manibus Consecrati dicens: *Circumda, Domine, manus hujus Ministræ tui munditia novi hominis, qui de Cælo descendit*. Hæ sunt præcipuæ functiones, quæ adhibentur in consecratione Episcoporum; circa quas disputant Theologi, ac Canonistæ, Utrum omnes seu earum aliquæ tantum sint de essentia Consecrationis; & quænam verè, & propriè dici debeant Materia, ac Forma ejusdem Episcopalis Consecrationis? Idcirco in hac disputatione reperio opiniones numero Octo; Et sunt sequentes.

Prima opinio tenet, unicam esse Materiam in consecrando Episcopo, scilicet impositionem Manuum, quam facit Consecrator super caput consecrandi, & post eum quam faciunt alii duo

Episcopi Assistentes; Formam verò verba illa, quam in dicta impositione Manuum singuli proferunt, nempe *Accipe Spiritum Sanctum*, ut notatum est supra in functione secunda. Ita docent Emin. Card. Bellarminus lib. 1. de Sacram. Ord. cap. 9. Vasquez disp. 140. cap. 4. num. 58. Layman. de Sacram. Ord. cap. 5. num. 58. Layman de Sacram. Ord. cap. 5. Gerunda de Episcopo tom. 2. lib. 8. disp. 9. cap. 2. num. 8. Sanchez in Opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 15. num. 6. & alii plures, quos citat, & sequitur Diana d. part. 12. tract. 1. resol. 16. & resol. 18. quæ itidem in Coordinato habentur tom. 4. tract. 8. resol. 16. & 18. Probant hi Doctores hanc eorum opinionem: Primò ex verbis Divi Pauli 1. ad Timoth. 4. 14. idest: *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per Prophetiam, cum impositione manuum Presbyterii*; idest Episcoporum Assistentium Episcopo Consecratori imponentium manus unà cum illo super caput consecrandi in Episcopum, ut declarat ibidem Cornelius à Lapide, qui hanc eandem sequitur opinionem; & hoc idem repetit Apostolus 2. Timoth. 1. 6. *Admoneo te, resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum*; fuerat enim ab ipso Apostolo Paulo consecratus Episcopus Timotheus. Secundò id probant, quia per manuum impositionem super caput Episcopi consecrandi, cum illorum verborum prolatione *Accipe Spiritum Sanctum* significatur plenitudo Divinæ gratiæ, ac potestatis, quæ tunc infunditur à Deo in ipsum. Tertio, quia Concilium Antiochenum sub Julio Papa primo, qui sedere cœpit Anno 337. loquens de consecratione Episcoporum eam refert ad manuum impositionem dicens can. 10. *Qui in Vitis, & Vitis constituti sunt Chorepiscopi; tamen manus impositionem ab Episcopis susceperunt, & ut Episcopi sunt consecrati* &c. prout etiam can. 17. *Si quis Episcopus per manus impositionem Episcopatum acceperit, & præesse populo constitutus, ministerium subire neglexerit* &c. Quarto, quia eandem manuum impositionem esse consecrationem Episcopalem, dicunt S. Ambrosius lib. de Sacerdotali Dignitate cap. 5. & S. Hieronymus in cap. 51. Isaiæ & alii, ut notat Diana Coordinatus d. tom. 4. tract. 8. resol. 16. §. 1. Et idèd huic opinioni adherent etiam Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 9. num. 56. ita scribens: *Et nota, quòd impositio illa manuum trium Episcoporum est materia, qua Episcopus consecratur; illa autem verba, Accipe Spiritum Sanctum, forma sunt hujus Sacramenti*.

Verum huic opinioni contradicit Fagnanus in cap. Requisivit. De Ordinatio. ab Episc. num. 57. ubi in fine ait: *Manuum impositionem in Sacra Ordinatione non esse materiam essentialem, sed traditionem Instrumenti, videtur non obscure definitum à Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. in §. Sextum Sacramentum, ut dixi latissime in cap. fin. de Sacram. non iterum, ea scilicet ratione, quia ibi Concilium Florentinum docet, materiam Sacramentorum esse illud, per cuius traditionem confertur Ordo. At per manuum impositionem nihil traditur tangendum consecrando in Episcopum. Nihilominus Morinus quoque part. 3. Exerc. 2. cap. 1. num. 2. hanc eandem primam opinionem amplectitur, subdens; *In materia Episcopatus omnes video convenire Latinos,**

tinus, & Græcos. Latini Scholastici diserte, Græci verò, qui his verbis uti non solent, consequenter; omnes enim manus Episcoporum impositionem adhibent, ut plane necessariam; quam solam agnoscant Patres omnes, Ritualesque omnes antiqui, tam Græci, quam Latini. Sed gratis asserit, omnes Scholasticos convenire circa materiam Episcopatus, cum sint omnino discordes ac in tot partes divisi, ut ex sequentibus opinionibus. Igitur

Secunda opinio est Francisci Sylvi Professore Regii in Academia Duacena, quem refert Diana Coordinatus *dist. tom. 4. tract. 8. resolut. 113. §. 1.* ipse enim in 3. part. D. Thom. qu. 40. art. 5. concl. 2. asserit, Unicam esse Materiam in consecratione Episcopi, nempe Unctionem manuum ejus, quam Sacro Chrismate facit Consecrator; Formam verò esse Verba, quæ tunc idem Consecrator profert, nempe *Ungantur manus istæ &c.* ut notavimus supra in quarta functione. Duæ sunt rationes fundamentales hujus opinionis. Una, quod in omnibus functionibus, quæ fiunt in actu consecrationis Episcopalis usque ad manuum supradictam Chrismaticam Unctionem, ille, qui consecratur, in Pontificali Romano semper nominatur, & dicitur *Electus*; sed postquam facta est hæc unctio manuum, & prolata illa verba *Ungantur manus istæ &c.* appellatur *Consecratus*. Altera ratio est, quod ex principiis omnium Scholasticorum, & Canonistarum, illa dicitur, & est materia, ac forma Sacramenti, per quas denotatur virtus, atque potestas, quam confert Sacramentum; nec non officium principale ab eodem Sacramento proveniens in suscipiente. Porro præcipua Episcopi consecrati potestas, ac officium in his, quæ pendent ab Ordine, consistit in ejus manibus, quatenus per eas ipse ordinat Clericos in minoribus, & majoribus ordinibus; ministrat Confirmationis Sacramentum; consecrat Ecclesias, & Calices, nec non Altaria tam fixa, quam portatilia; quæ omnia fieri non possunt ab eo, qui non est Episcopali Ordine insignitus. Ergo consecrationis Episcopalis materia, & forma sunt Unctio manuum Electi Episcopi consecrandi, & Verba, quæ tunc à Consecratore profertur, *Ungantur manus istæ &c.* Tertiam rationem innuunt alii desumptam ex cap. *Cum venisset*, de *Sacra Unctione*, in quo cum Græcus Episcopus Bracarenis narrasset Innocentio III. Summo Pontifici, se in sua consecratione non recepisse Unctionem Sacram capitis, ac minimum, Papa ita rescriptit: *Nos, quod illi defuerat, mandavimus suppleri, facientes caput ejus, & manus per Episcopum Albanensem, Assistentibus ei duobus Episcopis secundum morem Ecclesiasticum, Sacro Chrismate deliniri.* Ergo, inquit hujus opinionis professores, unctio Sacra est materia propria Consecrationis Episcopalis.

Cæterum contrarium respondet tum Emanuel Gonzalez, tum Fagnanus in suis Comment. ad d. cap. *Cum venisset*. In primis advertit Gonzalez ibidem mendose legi in dicto textu, quod ille Græcus Episcopus fuerit Bracarenis; nam Bracarenis Ecclesia non est in Græcia, sed in Lusitania; & ideo legendum esse, ait, Episcopus Brandicuberensis, qui ut Legatus Regis Bulgarorum Romam venerat pro unione Ecclesiæ Græ-

cæ cum Latina, ut narrat Emin. Card. Baronius, & ex eo Spondanus ad Annum Christi 1204. num. 12. sic enim legitur in gestis Innocentii III. Ulterius dicit Emanuel Gonzalez, atque etiam Fagnanus, quod ex illo cap. *Cum venisset*, desumitur, Unctionem manuum non esse materiam consecrationis Episcopalis; quia si talis esset, Papa decrevisset, ut ille Episcopus Brandicuberensis de novo integrè consecraretur in Episcopum, non autem quod illi defuerat, mandasset suppleri; siquidem quæ in ordinatione de substantia ordinis sunt, si fuerunt ommissa, non sunt supplenda, sed totum est ex integro iterandum, ac si nihil actum fuisset. cap. *Nihil*. 7. q. 1. cap. *Revera*, de *Consecr. dist. 2. cap. Chorepiscopi. cap. Quamvis*, & cap. *Presbyteri*, 68. dist. adeo ut supplere dicantur tantummodò ea, quæ sunt de solemnitate Ordinis, cap. *fin. de Sacram. non iteran.* Unde Fagnanus in d. cap. *Cum venisset*, de *Sacra Unctione* num. 50. ita firmat: *Certum est enim in materia, & forma Sacramentorum per remissionem partis totum infici Sacramentum, nec satis esse supplere omissum; sed ex integro esse iterandum, ac si nihil actum esset, secundum Divum Thomam in 4. dist. 13. q. 1. art. 3. & tradit hic Hostiensis n. 5. cum quo transeunt Jo. Andr. Butr. & alii communiter.* Sed etiam Morinus de *Sac. Ord. d. part. 3. Exercit. 6. cap. 1.* astruit, Unctionem prædictam non posse dici de substantia Episcopalis consecrationis ex eo, quia Græci eam nec adhibent, nec unquam adhibuerunt in consecrandis Episcopis, ut ibi nervosè probat, quapropter si illa esset substantialis, dicendum foret, Orientalem Ecclesiam nunquam habuisse veros Episcopos, cum nunquam usa fuerit Unctione prædicta in Episcopis Græcis consecrandis. Quamvis hæc consequentia, quam facit Morinus, facile evacuetur ea doctrina ejusdem Gonzalez in cit. cap. *Cum venisset*, de *Sacra Unct. num. 3.* ubi repetit communem illam Theologorum, ac Canonistarum assertionem, quam nos quoque retulimus supra *Decis. VII. num. 27.* videlicet, Christum Dominum non instituisse in individuo Materias, & Formas Sacramenti Ordinis, sed in genere tantum; imponens Apostolis, ut tales essent, à quibus deprehendi possent virtus, & effectus Ordinum, relinquens iisdem Apostolis, atque Ecclesiæ libertatem, ut pro varietate locorum ac temporum easdem Materias, & Formas præfinirent. Idcirco ex hac libertate evenisse potuerit, ut Ecclesia Latina pro Materia, ac Forma Episcopalis consecrationis determinaverit Unctionem Manuum electi Episcopi, cum illis verbis *Ungantur manus istæ &c.* At in Ecclesia Græca diversa materia, & forma sit statuta; ex quibus omnibus suscipere videtur hæc secunda opinio, quod in Consecratione Episcoporum essentialis materia sit antedicta Chrismatica manuum Unctio; forma verò præenarrata verba.

Tertia Opinio est illa, quam ex Fumo, S. Antonino, & aliis adducit, & sequitur Pater Dicastillus de *Sacram. tom. 1. tract. 1. disp. 2. dub. 9. num. 126.* relatus à Diana d. part. 12. tract. 1. resolut. 15. reposita in Coordinato *dist. tom. 4. tract. 3. resolut. 15.* videlicet, duas esse partiales materias, ac formas essentielles Consecrationis Episcopalis.

scopalis. Unam nempe Impositionem Libri Evangeliorum super caput, & scapulas consecrandi. & alteram impositionem manuum super ejus caput, quam deinde faciunt Consecrator Episcopus, & duo Episcopi Assistentes, proferentes ea verba: *Accipe Spiritum Sanctum*; ut innuimus in principio hujus Decisionis in functione prima, ac secunda. Hanc eandem opinionem tenet Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. disp. 6. art. 6. num. 74. ubi sic loquitur: Dico primo: *Materia adequata, & totalis Ordinationis Episcopi est impositio Libri Evangeliorum super caput Ordinandi, & manuum impositio super caput ejusdem.* Ac subinde num. 82. Dico secundò: *Forma Ordinationis Episcopalis consistit in verbis, quæ dicit ordinans, cum imponit manus, scilicet, Accipe Spiritum Sanctum, & aliis, quæ dicit, dum tradit Evangeliorum librum, Accipe Evangelium, vade, & prædica populo tibi commissio.*

Probatum autem hæc opinio quò ad Materiam primam partialem, idest impositionem Libri Evangeliorum super caput consecrandi I. ex lib. 12. 8. Constitut. Apostolic. S. Clementis cap. 4. ubi ex persona S. Petri de hac Episcopali Ordinatione ita præcipitur: *Unus ex primis Episcopis cum duobus aliis propè Altare, (reliquis Episcopis, & Presbyteris tacite precationem facientibus) & Diaconis aperta Evangelia super caput ejus, qui ordinatur tenentibus, in hunc modum precetur: Here Domine Deus &c. II. Ex Concilio Carthagenensi 4. cap. 2. dicente: Episcopus cum ordinatur, duo Episcopi ponant, & teneant Evangeliorum codicem super caput, & cervicem ejus; & uno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput ejus tangant. III. Ex S. Anacleti Papæ, qui vixit usque ad annum 110 Epist. 3. sic loquentis de Episcopis ordinandis, ac ordinantibus: *Qui simul convenientes scrutinium diligenter agant, jejuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus cum sanctis Evangelis, quæ predicantur sunt imponentes, Dominica die hora tertia orantes, & hoc ritu celebrent Ordinationem.* IV. Ex verbis S. Jo. Chrysostomi, qui in Oratione, qua probat, Unum esse novi, & veteris Testamenti Legislatorem, & quem refert Morinus d. part. 3. Exercit. 2. cap. 1. num. 3. ita differit: *Propterea & in Ecclesia, in Ordinationibus Episcoporum, Evangelium Christi capiti eorum imponitur, ut discat qui per impositionem manuum ordinatur, se veram Evangelii Tiaram accipere.* V. Quia per hanc materiam, & ejus, nempe Libri Evangeliorum traditionem innuitur præcipuum Episcopi munus, quod est prædicare populo; prout per impositionem manuum super caput ejus, quam faciunt Episcopi, dicentes: *Accipe Spiritum Sanctum*, demonstratur gratia sanctificans, quæ in hac consecratione ipsi consecrato confertur. VI. Tandem, quia utraque Ecclesia Latina, & Græca semper adhibuit hanc impositionem Libri Evangeliorum super caput Episcopi consecrandi; & sic servat Romana Ecclesia, ut constat tum ex Pontificali Romano hodierno, tum ex Ritualibus antiquis Græcis, & Latinis, quos posuit idem Morinus in citato suo opere de sacris Ordinibus. part. 2. à pag. 15. & seqq. & præcipue pag. 101. ubi in ordinatione Episcoporum, in Eucharistia Græco antiquo ita legitur:*

Deinde assumitur ordinandus ab Episcopis, & introducitur cum iis in sanctum Altare ante sanctam Mensam, & statim flectit genu coram Episcopis. Eorum verò unus accepto Evangelio, eoque aperto confestim ponit illud super caput ejus faciei obversum, alii autem Episcopi illud tenent hinc, & illinc. Postea dicit illi Episcopus. Suffragio, & approbatione Dei amantissimorum Presbyterorum, & Clericorum Civitatis N. Divina gratia, quæ infirma semper curat, & deficientia supplet, promovet Deo amantissimum Sacerdotem, & Electum N. in Episcopum, & Præsidentem à Deo conservatæ Urbis N. Oremus igitur pro eo, ut veniat super ipsum gratia Sanctissimi Spiritus. Dicuntque Sacerdotes ter Kyrie eleison. Tenentibus autem Episcopis Evangelium, Episcopus ordinans tria Crucis signa facit super caput Ordinandi, benedicens ei in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & semper, & in secula seculorum. Impositaque manu super caput ejus sic præcatur: ORATIO Here Domine &c. Apparet ex hac formula consecrandi Episcopi inter Græcos adhiberi utramque materiam, impositionem scilicet Libri Evangeliorum, ac manus Episcopi Consecratoris super caput Episcopi consecrandi: Formam verò consistere in illis deprecatis verbis, quibus utuntur Græci, Divina gratia &c. & Oremus pro eo, ut veniat super ipsum gratia Sanctissimi Spiritus &c. ut scribit Petrus Arcudius Corcyreus, quem citat Morinus d. part. 3. Exercit. 2. cap. 3. etiam ibi eum impugnat.

Altera materia partialis, quam præter Libri Evangeliorum supradictorum impositionem super caput consecrandi in Episcopum requirit hæc tertia opinio, est impositio Manuum super caput ejusdem consecrandi, quæ fit ab Episcopis Consecratore, & Assistentibus proferentibus verba formalia. *Accipe Spiritum Sanctum; & de essentia ejusdem Manuum impositionis, & de ejus necessitate, ac praxi antiquissima Ecclesiæ adduximus fundamenta, atque testimonia supra in prima opinione; quæ hic censentur repetita pro probatione hujus secundæ partialis materiæ.*

Porro Morinus proferit hanc opinionem tertiam, & impugnat dictam materiam impositionis Codicis Evangelii super caput, & scapulas Episcopi ordinandi in cit. part. 3. de sacram. Ord. Exercit. 2. cap. 1. num. 5. ubi adducit Alcuinum Anglum Bedæ discipulum, qui scribebat Anno 780. & Amalarius qui vivebat Anno 8. c. eandem impositionem Evangeliorum Libri impugnant. Alcuinus in lib. de Divin. offic. in titulo, Qualiter Episcopus ordinetur sic scribit: *Illud verò, quod duo Episcopi tenent codicem Evangeliorum super caput, & uno fundente super eum benedictionem, reliqui, qui adsunt Episcopi, manibus suis super caput ejus tangunt, non reperitur in auctoritate veteri, neque nova, sed neque in Romana traditione. Amalarius verò in lib. 2. de offic. Eccles. cap. 14. ita habet: Dicit libellus (idest Liber Pontificalis, seu Ritualis) secundum cujus ordinem celebratur Ordinatio apud quosdam, ut duo Episcopi teneant Evangelium super caput ejus,*

ejus, quod neque vetus auctoritas intimet, neque canonica auctoritas. Hi tamen Scriptores nihil probant contra dictam primam partialem materiam, cum de ea constet ex Concilio Carthaginensi 4. ex S. Anacleto Papa, ex S. Jo. Chrysostomo, & ex multiplicibus Ritualibus Latinis, quos ponit ipse Morinus *part. 2. à pag. 217 & sequentibus*; qui scripti erant per ducentos, ac trecentos Annos ante Alcuinum ac Amalarium; in quibus omnibus fit expressa mentio de imponendo Evangeliorum Codice super caput ejusdem consecrandi per Episcopos Consecrantes, & de tangendo ejus capite, per eorum manuum impositionem super illud, ut videre est in ipso Morino de *Sacr. Ordin. part. 2. pag. 218, 222, 225, 234, 250, 265, 275, & 280*. quare dicendum est de Alcuino, & Amalario illud adagium vulgare: *Quandoque bonus dormitat Homerus*: ut cecinit Horatius.

Sed audiamus Hugonem Menardum in *Libr. Sacramentor. S. Gregorii Papae part. 2. pag. 304*. sic de hac utraque partiali materia loquentem: *Ritus imponendi Libri Evangeliorum super caput Episcopi, cum ordinatur, est antiquissimus, de quo agit S. Dionysius cap. 5. Eccles. Hier. Pontifex, qui ad imitationem Pontificiam accedit, utroque genu flexo ante Altare supra caput habet eloquia divina, manumque Pontificiam. Notet Lector, & videat utramque partialem materiam. Sequitur Menardus: Per eloquia divina ibi facile intelligitur Evangelium, ut clarum est ex multis locis Georgii Pachymera in Paraphrasi hujus capituli. Et deinde relatis verbis S. Jo. Chrysostomi per nos etiam supra transcriptis, subdit: Petrus Damianus *serm. 1. de Dedicatione* ait: Ponitur & Evangelica pagina super caput illius recumbentis, ut verbo vite sentiat excedere rationem, & oculi ejus deficiant in eloquium Domini. Tandem subdit Menardus ibidem: Idem videre licet in Concilio citato Carthaginensi IV. & in Sacramentariis, & ordinibus supradictis, atque etiam in Euchologio Grecorum; ibi: *Aperit Evangelium Pontifex, & imponit capiti, & cervici illius, qui ordinatur; aliis Pontificibus simul una tangentibus*. Remanet itaque evacuata contradictio Alcuini, & Amalarii, & revocata, ac incisa proscriptio hujus Tertiæ Opinionis, minus legitime facta per Morinum.*

Quarta opinio est Guillelmi Merceri Professoris Regii in Academia Lovaniensi, quem refert Diana Coordinatus *d. tom. 4. tract. 8. resq. 13. §. 2.* ipse enim Mercerus in *tract. de Sacram. 9. 4. art. 3.* opinatur duas esse materias, videlicet impositionem Manuum, quam faciunt Episcopi consecrantes super caput consecrandi cum illis verbis vim Formæ habentibus: *Accipe Spiritum Sanctum*: & Chrismaticam Unctionem tum manuum ejusdem consecrandi, cum formalibus verbis *Ungantur manus istæ*. Rationes, ac fundamenta hujusmodi duplicis materiæ, & Formæ sunt eadem, quas enarravimus supra in prima, & secunda opinione; siquidem hæc opinio quarta in hoc solum distat ab illis, quod hæc duabus materiis, & formis simul junctis indigere facit Episcopalem Consecrationem; prima autem, ac secunda opinio unam tantum earum asserit sufficere.

Quinta opinio est Francisci Hallieri pariter Professoris Regii in Academia Sorbonica, qui *Doct. Clericali Tom. II. Lib. V.*

in *tract. de Sacris Electionib. part. 2. sect. 7. cap. 2. §. 13. num. 29.* docet, has duas Materias, & Formas esse de essentia consecrationis Episcopalis, nempe impositionem Manuum cum verbis: *Accipe Spiritum Sanctum*, de qua supra; & traditionem Libri clausi Evangeliorum, quam Episcopus Consecrator facit electo, quem consecrat, post unctionem manuum ejusdem, cum illis verbis, *Accipe Evangelium, & vade, prædica populo tibi commissio* &c. ut notavimus ab initio hujus Decisionis in functione VII. *sub num. 2.* Primæ materiæ impositionis Manuum fundamenta, satis explicata sunt supra in prima opinione. Secundæ verò materiæ, quæ noviter hic recensetur, traditionis scilicet libri clausi Evangeliorum tangendi ab eo, qui consecratur, secundum eundem Hallierum sunt sequentia. Primò, quia Concilium Florentinum definivit, Materiam Sacramenti Ordinis esse rem illam, quæ tangenda traditur ordinato. At hic Liber clausus Evangeliorum traditur tangendus Electo, qui consecratur. Secundò, quia Pontificale Romanum ante traditionem Libri Evangeliorum clausi vocat semper eum, qui consecratur, *Electum*; at post hujusmodi Libri traditionem statim nominat ipsum *Consecratum*. Tertiò, quia illa est Materia, & Forma Sacramenti Ordinis, per quas demonstratur præcipuum munus ordinati. Sed dum traditur Episcopo Liber Evangeliorum tangendus, & ei dicitur: *Vade, & prædica populo* &c. innuitur principale ejusdem Episcopi munus, quod est prædicare Evangelium, de quo munere, & obligatione strictissima disserit Jordanus *tom. 1. lib. 6. tit. 1. per tot.* & nos loquemur infra *Decis. XXXVIII.* Quartò, quia non est major ratio, cur porrectio Calicis cum vino, & Patenæ cum pane sit materia Presbyteratus; & in aliis ordinibus tactus suorum instrumentorum; quàm porrectio Libri Evangeliorum tangendi in ordine Episcopatus. Et ex his concludit Hallier, hanc suam opinionem esse probabilissimam.

Contra illam tamen ipsam obijcit duo. *Unum*, quod dicta traditio Libri Evangeliorum non videtur esse posse materia, quia non fit ab omnibus tribus Episcopis consecrantibus, sed ab uno solo, à quo etiam solo proferuntur illa verba *Vade, & prædica populo* &c. quæ vim formæ dicuntur habere. *Alterum*, quod per impositionem Manuum, quam faciunt omnes tres Episcopi Consecrantes super caput consecrandi, dicentes: *Accipe Spiritum Sanctum*, gratia confertur, & imprimitur character ex Concilio Tridentino *sess. 23 de Sacram. Ord. can. 4.* Sed Sacramentum non producit gratiam, neque imprimi characterem, nisi sit perfectum. Ergo Ordinatio Episcopi perficitur in illa impositione manuum; & per consequens traditio Libri Evangeliorum, quæ fit posterius, non potest esse Materia Episcopalis ordinationis. Quod si dicatur, etiam hanc Libri traditionem producere gratiam, & imprimere characterem; est dicere absurdum, cum gratia semel producat, & semel character imprimatur.

Nihilominus respondet ipse Hallier ad primum objectum, quod traditio Libri Evangeliorum fit à principali Episcopo Consecratore nomine etiam aliorum duorum Assistentium; quod satis est, siquidem ipse solus habet in se jus totius

rius ordinationis, ac consecrationis Episcopalis validè perficiendæ. Responder ad secundum, dici posse, quòd gratia non producat, nisi in traditione Libri Evangeliorum tanquam materia partiali, etsi ob brevitatem temporis inter applicationem utriusque materiæ, effectus Sacramenti tribuatur primæ materiæ partiali; pro-ut in Baptismo, qui fit per trinam immersionem, non ultimæ tantum immersioni, verum etiam primæ tribuitur gratia Baptismalis, quamvis non nisi post ultimam producta sit. Vel etiam dici posse, quòd in impositione manuum confertur gratia; in traditione autem Libri imprimatur character Episcopalis (sive novus sit, sive extensio Presbyteralis) sicut in communione sub utraque specie partiales gratiæ effectus conceduntur; & in pluribus Unctionibus, quæ in Extrema Unctione adhibentur, peculiaria auxilia adversus peculiaria vitia, quæ sensibus insident, gratiosè donantur. Et hæc de quinta opinione.

Sexta opinio est Martini Fornarii in additione ad Summam Toleti *De Sacram. Ordinis cap. 2. sub num. 1.* ubi requirit tres materias, ac formas partiales in ordinando, & consecrando Episcopo, videlicet, impositionem manuum super ejus caput; Unctionem cum chrismate ejusdem capitis, & Traditionem Libri Evangeliorum; verbaque solita proferri in hac triplici materia esse formam; addens quòd in prima materia imprimatur character Episcopalis, & in reliquis duabus extenditur, & perficitur. Eundem Fornarium ita opinantem refert Diana *part. 12. tract. 1. resol. 13.* quæ collocata est in Coordinati operis *tom. 4. tract. 8. resol. 13.*

Septima opinio est illa, quam ponunt Nicolaus Isambertus in *3. part. D. Thom. tom. 3. de Sacram. Ord. disp. 3. art. 4.* Ludovicus Abelly in *Medulla Theologica tom. 2. cap. 7. de Sacram. Ord. sect. 2.* & Jo. Pontius in *Cursu Theologico* *22 disp. 48. q. 2. conclus. 8. num. 15.* ubi concorditer docent in hac Episcopali Ordinatione tres esse materias partiales; Impositionem manuum super caput Episcopi ordinandi, quam faciunt tres Episcopi ordinatorum; Unctionem capitis, & manuum electi Episcopi, qui ordinatur; & Traditionem Baculi Pastoralis, Annuli, ac Libri Evangeliorum. His correspondent tres formæ partiales, quæ consistunt in Verbis, quæ profertur ab Episcopo Consecratore, & ab assistentibus, dum prædictæ materiæ exhibentur. Rationem non reddunt supracitati Auctores pro his materiis, & formis; sed ex jam dictis facile est eas depromere; & sunt, mysticæ significationes officii, auctoritatis, ac potestatis Episcopalis, quam consecratus consequitur in illa ordinatione.

Octava demum opinio, quam novissimè reperio, est Gasparis Ivenim Presbyteri Oratorii Gallicani, qui in suo Commentario Historico, ac Dogmatico de Sacramentis *tom. 2. Dissert. 9.* *23 q. 1. cap. 3.* ita concludit: *Materia Episcopatus non est posita in traditione Annuli, aut Baculi Pastoralis, neque in impositione Libri Evangeliorum super caput Ordinandi, neque in Unctione, sed in sola impositione manuum.* His verbis Auctor iste intendit destruere omnes supra allegatas alias opiniones, prima excepta, quam amplectitur, adhærens Joanni Morino ejusdem primæ opinionis sectatori, cujus ipse Ivenim est commen-

salis, ac discipulus, degens in eadem domo Oratorii Gallicani. Negativas suæ opinionis Ivenim conatur probare ex non usu Ecclesiæ Græcæ, quæ non tradit Baculum, neque Annulum²⁴ in ordinatione Episcoporum; neque adhibet Unctionem; & de iisdem cæremoniis plures Rituales Latini antiquissimi mentionem non faciunt, & de sola manuum impositione Pontificales Libri, ac Conciliorum Canones in Episcoporum consecratione sunt loquuti. Cæterum cum hæc omnia objecta desumpta sint à Morino; & jam supra ostensum sit, ea non subsistere, cum ferè de omnibus materiis, quas iste Auctor negat, habeantur SS. Patrum, qui Apostolorum fuerunt discipuli, documenta, superfluum est de iisdem amplius disputare; & satis esse debet, hanc ultimam, & notissimam opinionem retulisse.

His ita congestis expectabit forsitan Studiosus Lector, ex octo opinionibus quamnam sit, quam magis probabilem dicamus, & cui adhærere velimus? At humilitati nostræ minimè convenit, rem inter tot, ac tales eximios Doctores, ac Magistros incertam decidere, & idèd satis est nobis fundamenta uniuscujusque opinionis allegasse; atque objecta, quæ in unaquaque fieri possunt, retulisse, ac resolvisse. Unum non o-²⁵mittam dicere, nempè omnes functiones, quæ adhibentur in Episcopali consecratione, habere mysticas, ac profundas significationes Officii, Dignitatis, ac Potestatis Episcopalis, adeò ut earum singulæ non solum Sacrarum Cæremoniarum, sed etiam materiæ Sacramentalis energiam possint habere, quibus verba concomitantia vim formæ subministrant. Quod si quis cupiat, prædictos sensus mysticos scire, legat Dianam, illos ex approbatis Auctoribus colligentem, ac referentem *d. part. 12. tract. 1. à resol. 113. usque ad resol. 124.* quæ nunc leguntur in Coordinati operis *d. tom. 4. tract. 8. à d. resol. 113. & seqq.* Et ne harum Decisionum Cleri Patavini studiosi omni prorsus careant notitia eorundem mysticorum sensuum; compendium ipsorum in eodem Diana Coordinato *d. tom. 4. tract. 8. resol. 124. §. 6.* existens, placuit mihi hic transcribere; & est hujusmodi.

Scias, amice Lector, divinum ingenium Sancti Præceptoris Divi Thomæ paucis verbis omnia à nobis superius dicta complecti in *Ad-²⁶dit. ad 3. p. q. 40. art. 7. in corpore, ubi docet, Episcopum habere supra Sacerdotem novem vestimenta; quæ sunt Caligæ, Sandalia, Succinctorium, Tunica, Dalmatica, Mitra, Chirotheca, Annulus, & Baculus; quia novem sunt, quæ ipse super Sacerdotes potest, scilicet Clericos ordinare, Virgines benedicere, Basilicas dedicare, Vestes, & Vasa consecrare, Clericos deponere, Synodos celebrare, Chrisma conficere, Sacramentum Confirmationis ministrare, ac Verbum Dei prædicare, populumque in lege Dei instruere. Vel per Caligæ significatur rectitudo gressuum: per Sandalia, quæ pedes tegunt, contemptus terrenorum: per Succinctorium, quo Stola ligatur cum Alba, amor honestatis: per Tunicam perseverantia, quia Josephum Tunicam talarem habuisse legitur, quasi*

quasi descendente usque ad talos, per quos significatur extremitas vite: per Dalmaticas largitas in operibus misericordiae: per Chirothecas cautela in opere: per Mitram scientia utriusque Testamenti, unde & duo cornua habet: per Baculum cura Pastoralis, qua debet colligere vagos, quod significat curvitas in capite Baculi; sustentare infirmos, quod ipse stipes Baculi signat; & pungere lentos, quod significat stimulus in pede Baculi: per Annulum Sacramenta fidei, qua Ecclesia desponsatur Christo; Episcopi enim sunt in Ecclesia loco Christi.

Subdit postea Diana ibid. §. 7. quod antiquitas horum Pontificalium ornamentorum clare constat ex S. Bernardo Epist. 42. circa fin. ubi inter ornamenta Episcopalia numerat Mitram, Annulum, & Sandalia. Idem faciunt Innocentius III. lib. 2. *Myfter. Missae. cap. 41. ac. libr. 1. de Divin. Offic. cap. 24.* & alii de rebus Ecclesiasticis Scriptores. Deinde concludit per haec verba à Prælati, & Episcopis notanda: *Hæc omnia minutatim, & latè explicare volui circa mysticam interpretationem Rituum, qui in consecratione Episcopali ministrantur; nam dubito, aliquos Episcopos illos tantum materialiter adhibere, non autem formaliter; intelligendo videlicet quid ex illis Ritibus adhibendis mysticè significetur.*

DECISIO XXXVII.

ARGUMENTUM.

Narrantur causæ, ob quas antiquitus plurimi Episcopi interessebant Consecrationi novi electi in Episcopum. Et quoniam nunc tres Episcopi interveniunt, examinatur illa difficilis Quæstio, An hic numerus Ternarius sit de Jure Divino, ac de necessitate Sacramenti? Referuntur tres opiniones, & earum fundamenta. Concluditur, esse de solemnitate, ac de Præcepto Ecclesiæ, circa quod Papa dispensare potest, prout pluries dispensavit. Tandem ostenditur, Consecrationem Episcopi non posse simplici Presbytero demandari.

SUMMARIUM.

- 1 Numerus plurium Episcoporum cur requiratur in consecratione Episcopali?
- 2 Metropolitanus olim consecrandus erat ab omnibus Episcopis sue Provinciae.
- 3 Petrus Bogdanus Archiepiscopus Scupie hospitatus in Episcopio Patavino Anno 1683. Ejus laudes.
- 4 Episcopi olim consecrabantur ab omnibus comprovincialibus suis.
- 5 Octo, ac duodecim Episcopi olim alium consecrabant.

Doct. Clericali Tom. II. Lib. V.

- 6 S. Cornelius Papa à sexdecim Episcopis consecratus. Alii à majori numero.
- 7 Tres saltem Episcopi debent alium Episcopum ordinare. S. Anacleti, S. Aniceti, ac Conciliorum Canones de hoc numero, ac DD.
- 8 Pontificale Romanum habet legis Auctoritatem.
- 9 Episcopus an ordinandus à tribus Episcopis de Jure Divino? Pro affirmativa textus.
- 10 S. Jacobus ordinatus Episcopus Jerosolymitanus à tribus Apostolis.
- 11 DD. tenentes Episcopum esse ordinandum à tribus de Jure Divino.
- 12 Quod tantum de Præcepto Ecclesiæ; textus & Rationes.
- 14 Evagrius, & Siderius consecrati Episcopi ab uno tantum.
- 14 Pelagius Papa I. consecratus à duobus.
- 15 S. Jacobus fuit deputatus Episcopus, non consecratus à tribus Apostolis. Ratio fortissima.
- 16 Chorepiscopi, qui erant simplices Sacerdotes, invalide munia Episcoporum exercebant.
- 17 Armentarii Episcopi irrita ordinatio facta à duobus tantum Episcopis, quo ad executionem.
- 18 Chorepiscopi alii erant Episcopi, alii simplices Presbyteri.
- 19 Christus reliquit facultatem Ecclesiæ circa numerum Ministrorum in ordinandis Episcopis dispensandi.
- 20 Dispensationes Papales circa numerum Episcoporum in consecrandis Episcopis.
- 21 S. Gregorius Papa an dispensaverit cum S. Augustino Episcopo Cantuariæ, ut solus consecraret Episcopos?
- 22 Canonistarum opinio circa numerum Episcoporum consecrantium alium Episcopum.
- 23 Clausula dispensationis pro consecratione Episcoporum in Indiis.
- 24 Gregorii XIII. dispensatio pro consecratione Patriarchæ Æthiopie.
- 25 Alia pro Episcopo Usselen. in Sardinia.
- 26 Alia pro Episcopo Provincia Paragvariensi 1657.
- 27 Alia Anno 1663. pro Regno Malabarico in Indiis.
- 28 Papa an possit committere simplici Presbytero, ut consecret Episcopum?
- 29 Papa si dicat alicui esto Episcopus, an sit ordinatus?

Quoniam inter essentialia cujuscunque Sacramenti, præter Materiam, & Formam, recensetur Minister; & ordinatio Episcopi Sacramentum ordinis est ex deductis supra in antecedenti Decif. XXXVI. num. 1. idcirco, post relatam Materiam, & Formam Episcopalis Ordinationis, agendum est de numero Ministrorum necessario in ea conferenda; cum enim omnes